

**Національна академія правових наук України
Науково-дослідний інститут приватного права і
підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака**

**Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова**

*У рамках відзначення 30-річчя
Національної академії правових наук України*

**СОЦІАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ
ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО СТАНУ ТА
ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ:
ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ**

*Матеріали науково-практичного круглого столу
(Київ – Хмельницький, 30 листопада 2023 року)*

Київ
2023

УДК [346+347+33](477)
ББК 67.304+65.9(4Укр)
С 70

С 70 **Соціальне спрямування економічної діяльності в умовах викликів воєнного стану та повоєнного відновлення в Україні: правові та організаційні проблеми** : матеріали наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 30 листопада 2023 р.). Київ : Електрон. текст. дані. НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2023. 1 електрон. опт. диск (CD-R).

ISBN 978-617-8084-25-7

До збірки включено наукові доповіді, які оприлюднені на науково-практичному круглому столі «Соціальне спрямування економічної діяльності в умовах викликів воєнного стану та повоєнного відновлення в Україні: правові та організаційні проблеми», який проведено 30 листопада 2023 р., у рамках виконання наукової теми «Правове забезпечення соціального спрямування економіки України та бізнесу в сучасних умовах цифровізації, глобалізації, появи нових загроз суспільному благополуччю» (№ 0122U000064) щодо векторів взаємодії публічного та приватного секторів задля подолання загроз суспільному благополуччю, перспектив правового регулювання відносин у сфері соціального підприємництва та соціальної економіки, шляхів підвищення ефективності надання суспільно значущих послуг у сфері охорони здоров'я, правових та організаційних засад волонтерської діяльності.

УДК [346+347+33](477)
ББК 67.304+65.9(4Укр)

ISBN 978-617-8084-25-7

© Автори, 2023
© Науково-дослідний інститут приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України, 2023

ЖИЛЬЦОВ Георгій Євгенович,

*аспірант, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових України*

ПРАВОВІ ВЕКТОРИ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ ЗАДЛЯ ПОДОЛАННЯ ЗАГРОЗ ЕКОЛОГІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Після початку гострої фази війни на території України у багатьох галузях і сферах, а також на багатьох територіях проявилися елементи екологічної кризи. Держава має вживати різні заходи із мінімізації наслідків екологічної кризи. Щось потрібно робити уже зараз, інші заходи — уже після завершення воєнних дій. Держава і місцева влада не має часу на підготовку та планування таких заходів. Вони мають уже реалізовуватися. У діяльності з подолання наслідків екологічної кризи повинні брати участь держава в особі її органів, місцеві територіальні громади та підприємства, установи, організації й окремі громадяни. При цьому мають враховуватися особливості економічних та екологічних стандартів ЄС, оскільки Україна уже сьогодні має максимально інтегруватися до економічної і соціальної структури ЄС.

Вирішення екологічних проблем неможливе без застосування новітніх екобіотехнологій для діагностики забруднень довкілля, очищення стічних вод, знешкодження небезпечних газових викидів та забруднень навколишнього середовища внаслідок застосування зброї, у тому числі й хімічної, під час війни, використання перспективних засобів утилізації твердих і рідких промислових відходів, підвищення ефективності методів біологічного відновлення забруднених ґрунтів, заміни низки агрохімікатів на біотехнологічні препарати тощо. Важливим напрямом також має стати розробка екобіотехнологій, спрямованих на виробництво біогазу та водню з органічних відходів, мікробіологічна деструкція ксенобіотиків, застосування біоіндикації та біотестування в системі екологічного моніторингу [1]. У свою чергу розвиток й подальше застосування новітніх екобіотехнологій неможливі без відповідного інвестування через розвиток біоекономіки в Україні. Важливе значення тут може бути відведено іноземному інвестуванню. Україна раніше не мала сприятливих умов для іноземних інвесторів, економіка вирізнялася негативними ознаками інвестиційного клімату [2, с. 87–88], а з моменту початку широкомасштабної війни іноземні інвестори будуть ще більш обачними. Тут слід говорити про інвесторів-філантропів, які вкладатимуть інвестиції в Україну не з комерційною метою, а з метою запобігання екологічним кризам. Загалом в Україні діє національний режим іноземної інвестиційної

діяльності. Але слід нагадати, що до законодавства про іноземні інвестиції належать міжнародні договори та угоди, ратифіковані чи не ратифіковані Верховною Радою України, у правовому полі яких знаходиться господарська діяльність іноземних інвесторів в Україні. Цими міжнародними договорами може передбачатися значна кількість положень, що встановлюють для іноземних інвесторів пільговий режим діяльності — більш сприятливий ніж національний. У випадку, якщо міжнародним договором України встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про іноземні інвестиції, повинні застосовуватися правила міжнародного договору [2, с. 81].

Україна має величезний сировинний потенціал для розвитку біоекономіки, при цьому, не знижуючи рівень виробництва продуктів харчування. Тобто, на сьогодні Україна не тільки забезпечує себе в достатній кількості продуктами харчування, а й експортує частину продукції сільського господарства; має значний природно-економічний, науково-виробничий потенціал щодо збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції шляхом підвищення культури землеробства, освоєння інноваційних екобіотехнологій [3, с. 229]. Саме сфера застосування екобіотехнологій має стати сферою залучення значних внутрішніх та іноземних інвестицій. Таку сферу можна назвати біоекономікою.

Біоекономіка є новою підсистемою народного господарства, яка поєднує відносини між людьми, що виникають у процесі виробництва, обміну і розподілу продукції, одержаної в результаті використання біологічних технологій, що базуються на принципах збереження ресурсів, рециклінгу, незабруднення довкілля, з метою покращення якості та тривалості життя людини. У країнах ЄС спостерігається зростання біоекономіки. Щодо української біоекономіки можна виділити ряд перешкод на шляху її розвитку: біотехнологічна сфера потребує серйозних інвестицій; також дана сфера потребує довготривалих та складних досліджень і відповідно високої кваліфікації; існують бар'єри для виходу на світовий рівень, зокрема складні процедури отримання дозволів та ліцензій; відсутня необхідна законодавча база та державна система регулювання і впровадження наукових розробок у цій сфері [4, с. 23]. Сьогодні розвиток біоекономіки крім значних інвестицій потребує і значних зусиль держави, місцевих територіальних громад, науки, освіти та бізнесу. Потрібно одночасно забезпечити фінансову підтримку як процесам наукового проєктування, так і процесам практичної реалізації таких проєктів у промислових масштабах і процесам їх застосування у практиці діяльності кінцевих суб'єктів застосування. Отже, одним із найважливіших напрямків

розвитку біоекономіки в Україні є законодавче її регулювання та державне стимулювання.

У межах Національного університету біоресурсів і природокористування України розроблено Концепцію Державної стратегії розвитку біоекономіки України до 2030 року, в якій визначено напрями законодавчого регулювання та державного стимулювання розвитку біоекономіки:

— доповнення існуючих нормативно-правових актів нормами прямої дії, що врегульовують пріоритетний розвиток екобіотехнологій та біоекономіки;

— структуризація існуючих законодавчих актів з метою підвищення ефективності їх дії та зменшення кількості;

— створення законодавчої та інформаційної бази, яка б забезпечувала економічну зацікавленість виробників у здійсненні інновацій на базі біо-, нано-, екобіотехнологій;

— розробка та законодавче закріплення системи сертифікації біотехнологічної продукції, що враховує міжнародний досвід застосування стандартів;

— розробка необхідної законодавчої бази для створення біржі екологічних біопродуктів та екобіотехнологій [5].

Необхідно підтримати реалізацію наведених напрямів. Вважаємо, що вини мають сформувати своєрідний скелет, спираючись на який буде проведено відповідні реформи, що дозволять відходи сільськогосподарського виробництва перетворити на багатомільярдні прибутки українських виробників і держави.

Список використаних джерел

1. Кузьмінський Є.В. Актуальність екобіотехнології. *Київський політехнік*. 2007. № 22. С. 3. URL: <https://kpi.ua/files/722.pdf>.
2. Дервянко Б.В. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності: навч. посіб.; МВС України, Донецький юридичний інститут. Донецьк: Кальміус, 2012. 202 с. URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/222>.
3. Талавиря М. П. Розвиток біоорієнтованої економіки на науковій основі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 1 (45). Т. 2. С. 225–229. URL: http://www.visnyk-ekonom-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/45/2/45_2_225-229_%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%8F.pdf.
4. Федина С. М., Ковальов Б. Л., Ігнатченко В. М. Біоекономіка: сутність поняття, стратегії, стан та перспективи розвитку підприємницьких форм в Україні. *Механізм регулювання економіки*. 2019. № 3. С. 16–27. URL: https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_42/Svitlana_M_Fedyna

[_Bohdan_L_Kovalov_Vitaliy_M_IgnatchenkoBioeconomics_the_Essence_of_the_Concept_Strategies_Status_and_Pro.pdf.](#)

5. Концепція Державної стратегії розвитку біоекономіки України до 2030 року (проект). *Національний університет біоресурсів і природокористування України*. URL: <https://nubip.edu.ua/node/72005>.

БОНДАРЕНКО-ЗЕЛІНСЬКА Надія Леонтіївна,

кандидатка юридичних наук, доцентка,

професорка кафедри цивільного права та процесу,

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ ЗА УЧАСТЮ СОЦІАЛЬНО-ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах активної фази російсько-української війни, що розпочалась 24 лютого 2022 р. значна частина українців опинилася в важких життєвих обставинах, за яких вони часто не можуть самостійно задовольнити навіть свої базові потреби. А постійне перебування в стресових умовах додало значних психологічних проблем та призвело до неспроможності багатьох людей адекватно справлятися викликами, що їх які війна провокує на кожному кроці. Більшість таких людей стали соціально вразливими, та потребують безпосередньої підтримки і захисту з боку держави.

Проблематика соціально вразливих груп населення (далі — СВГН) і в мирний час привертала значну увагу, а в умовах війни набула ще більшої актуальності. Вона охоплює багато питань, але в межах цієї доповіді акцентуємо увагу на одному з них — питанні ефективного врегулювання конфліктів, пов'язаних з здоров'ям дітей, як однієї з найуразливіших груп населення.

Ступінь травмування дітей війною надзвичайно високий і він часто не залежить від відстані від лінії фронту. Так, навіть в тих регіонах, де повітряні тривоги та прильоти бувають рідше, ніж у прифронтовій зоні, мають місце систематичні звернення до медичних закладів з приводу надання допомоги дітям, фізичне та ментальне здоров'я яких погіршується через тривале перебування в холодних сховищах, ураження уламками, склом під час прильотів, психічні розлади [1] тощо. Ускладнюється ситуація і тим, що багато дітей сьогодні залишилися без належного батьківського піклування: в когось один з батьків або обоє перебувають на фронті; в когось загинули під